
Việt Nam: Phát triển kinh tế, Tham nhũng và Dân Chủ Hoá

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng

Ngày 26 tháng 10 vừa qua, tổ chức mậu dịch thế giới World Trade Organization đã chấp thuận dự thảo để cho Việt Nam gia nhập tổ chức này và sẽ đưa ra hội đồng chính thức để Việt Nam làm hội viên vào ngày 7 tháng 11. Như vậy sau cùng Việt Nam cũng được làm thành viên cùng 149 quốc gia khác trong tổ chức mậu dịch quốc tế, một bước tiến quan trọng trong cố gắng phát triển kinh tế.

Không ai có thể chối cãi là Việt Nam đã tiến nhiều về kinh tế trong mấy năm gần đây. Nhưng vấn đề đặt ra là sự phát triển kinh tế này có đi song hành được với việc dân chủ hóa hay không. Và lý do chính tại sao dân chủ chưa đến và quá chậm trễ tại Việt Nam?

Trước hết, nhìn chung vào mức phát triển kinh tế, từ năm 2000 đến 2006, mức tăng trưởng tại Việt Nam gia tăng từ 6.5% đến hơn 9% mỗi năm. Mức này hiện được coi là cao hơn cả các quốc gia Á Châu đã tiến triển trước Việt Nam như Thái Lan, Mã Lai, Đài Loan và Đại Hàn. So với Ấn Độ, Việt Nam cũng ngang hàng trong mức gia tăng kinh tế mỗi năm và chỉ thua có Trung Hoa, vẫn dẫn đầu ở mức 10% từ hai thập niên qua.

Tư bản ngoại quốc hiện đang đổ xô vào Việt Nam để đầu tư, nguyên nhân chính vì với Trung Hoa phát triển quá nhanh, giá nhân công tại Trung Hoa đã lên quá cao và không đem lại lợi nhiều nữa. Tư bản hiện tìm các xứ Á Châu khác để đầu tư và Việt Nam hưởng lợi với Hoa Kỳ, Nhật Bản gia tăng số tiền đầu tư vào Việt Nam. Gần đây nhất là đại công ty làm chip cho computer là Intel đã bỏ 300 triệu Mỹ Kim để xây nhà máy làm chip và sẽ thêm 300 triệu nữa trong giai đoạn phát triển sau của công ty.

Việt Nam xuất cảng chính sang thị trường của Hoa Kỳ hiện nay đã gia tăng ở mức 5 tỷ rưỡi Mỹ Kim chỉ trong 8 tháng đầu của năm 2006, trong khi nhập cảng lại của Hoa Kỳ chỉ có 626 triệu Mỹ Kim. Sự chênh lệch về mậu dịch giữa Việt Nam và

Hoa Kỳ thực sự chưa thăm thắp gì so với mức mất quân bình giữa Hoa Kỳ và Trung Hoa. Tuy thế nhiều dân biểu và Thượng Nghị Sĩ Hoa Kỳ đã đòi đưa ra luật hạn chế đồ xuất cảng của Việt Nam như quần áo, giày dép và hải sản như tôm, cá catfish. Với việc gia nhập tổ chức mậu dịch thế giới WTO của Việt Nam, những dự luật hạn chế này do các Thượng Nghị Sĩ như Elizabeth Dole của North Carolina, Lindsey Graham của South Carolina đưa ra để ngăn chặn hàng hóa Việt Nam và bảo vệ các kỹ nghệ của hai tiểu bang trên sẽ gặp khó khăn hơn để thành luật chính thức.

Tuy nhiên đánh dấu sự phát triển kinh tế của Việt Nam, không phải là việc gia nhập tổ chức mậu dịch thế giới WTO, nhưng là chương trình hợp thượng đỉnh của ba vị Tổng Thống Bush của Hoa Kỳ, Hồ Cẩm Đào của Trung Hoa và Vladimir Putin của Nga vào trung tuần tháng 11 đến tại Việt Nam do nhóm Hợp Tác Kinh Tế Á Châu Thái Bình Dương (Asia Pacific Economic Cooperation, viết tắt là APEC) tổ chức lấy địa điểm là Việt Nam. Việc này được coi là sự chấp nhận của quốc tế về mức phát triển kinh tế của Việt Nam, có thể ví như việc Bắc Kinh sẽ tổ chức Thế Vận Hội vào năm 2008!

Những dù mức tăng trưởng kinh tế có tăng cao, mỗi nguy và cản trở nặng nề nhất cho Việt Nam hiện nay là nạn tham nhũng. Sự lộng hành về tham nhũng trong chính quyền cộng sản tại Việt Nam đã lên đến mức khủng khiếp. Những cán bộ với chức vụ cao đã nhờ tham nhũng góp nhặt được những tài sản khổng lồ hàng trăm triệu Mỹ Kim, trong khi mức nghèo đói của dân chúng tại vùng quê vẫn chưa được cải thiện. Tham nhũng đã đi sâu vào mọi tầng lớp và lan tràn ở mọi cấp bậc. Có thể nói tham nhũng đã trở thành một thứ "văn hóa" mới cho xã hội dưới sự cai trị của đảng CSVN.

Trong việc phát triển kinh tế, tham nhũng đóng vai trò ngăn cản và giảm thiểu mức phát triển nặng nề. Với mức tăng trưởng kinh tế là 8.4% năm ngoài, nếu không có tham nhũng, mức này sẽ ở từ 10%

đến 12%, ngang hàng và có thể qua mặt cả Trung Hoa về phát triển. Mức thiệt hại chung do tham nhũng gây ra trên kinh tế của quốc gia như vậy có thể nói đến hàng chục tỷ Mỹ Kim mỗi năm dễ dàng. Và ngược lại, nếu loại trừ được tham nhũng, mức tiến bộ của Việt Nam có lẽ sẽ còn nhanh chóng hơn nhiều để theo kịp với những quốc gia Á Châu đã phát triển trước.

Lý do chính để tham nhũng có thể lộng hành và khó ngăn chặn tại Việt Nam có thể quy về cho hình thức độc đảng cai trị của chính quyền cộng sản hiện tại. Khi chỉ một đảng nắm giữ mọi quyền hành, sự bao che và lan truyền của tham nhũng không thể nào kiểm soát nổi. Dù cho những cố gắng gần đây của tân chính quyền cộng sản hô hào để diệt tham nhũng, đây chỉ là một hình thức mị dân và cố gắng để khoá lấp những thối nát do tham nhũng đem lại ngay trong chính quyền hiện tại. Điều căn bản là chế độ độc tài độc đảng không thể nào diệt tham nhũng được. Tham nhũng chỉ bị loại trừ khi chính quyền có sự kiểm soát và cân bằng do những cơ cấu bên ngoài chính quyền đóng vai trò canh chừng và báo động.

Diễn hình là báo chí. Vai trò của báo chí rất quan trọng trong việc tố giác tham nhũng ở mọi cấp. Chỉ khi nào có tự do báo chí thực sự, các cơ quan truyền thông không phải là công cụ của chính quyền nhưng hoàn toàn độc lập và không sợ bị thanh trừng, khi đó các hình thức tham nhũng mới có thể bị phanh phui và tố giác. Và chỉ có báo chí mới có thể theo dõi và trưng bày những hành động của chính quyền trong việc diệt tham nhũng có thực sự hiệu quả không hay chỉ là một hình thức nguy tạo để làm thoả dịu những phần nộ của dân chúng.

Cơ quan trọng yếu thứ hai là tư pháp. Với tòa án ở trong tay chính quyền cộng sản và không độc lập, việc diệt tham nhũng đưa ra chỉ là trò hề và chỉ là hình thức. Vì khi tòa án không xử nghiêm minh và chỉ là hình thức phe đảng trong việc kết tội những viên chức tham nhũng đưa ra làm dê tế thần, mọi hô hào diệt tham nhũng của chính quyền như hiện nay

đều gặp những hoài nghi của dân chúng là đóng kịch và màu mè để che dấu ngay sự tham nhũng của các cấp bậc cao nhất trong chính quyền cộng sản hiện tại.

Như vậy tại Việt Nam, chỉ khi nào dân chủ hoá được thực thi và các tự do căn bản như tự do báo chí được mở rộng và chính quyền đặt dưới căn bản pháp trị của ngành tư pháp độc lập, chỉ khi đó tham nhũng mới có thể kiểm soát và ngăn chặn được phần nào. Dĩ nhiên ở những xứ Á Châu như Việt Nam, tệ nạn tham nhũng đã ăn sâu vào xương tủy, tham nhũng chỉ có thể nói đến việc kiểm soát để không lộng hành và làm thiệt hại quá nhiều đến tiềm năng quốc gia, không thể nói đến chuyện tiêu diệt được!

Tóm lại, dù phát triển kinh tế đã gia tăng nhiều và có uy tín hơn với việc họp thượng đỉnh của tổ chức APEC với Bush, Putin và Hồ Cẩm Đào đến Việt Nam tháng 11 đến, cũng như được trở thành hội viên của WTO, Việt Nam chưa thể nào góp mặt với thế giới nếu còn để tệ nạn tham nhũng lan tràn như hiện tại. Con đường cần phải đi là tiến xa hơn về dân chủ hóa và mở rộng tự do, đặc biệt là tự do báo chí và đặt chính quyền dưới căn bản pháp trị cũng như loại bỏ hình thức độc đảng hiện tại. Chỉ khi đó Việt Nam mới có thể tiến xa hơn nữa và trở thành thế lực đáng kể tại vùng Đông Á và có khả năng để đương đầu với Trung Hoa, lúc nào cũng là kẻ thù lịch sử nằm sát cạnh quê hương của chúng ta.

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng